

۱۱-۱- الزامات بودجه سال ۱۳۸۷

قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور به عنوان چهارمین قانون بودجه برنامه چهارم توسعه (۸۸-۱۳۸۴) در چارچوب برنامه مذکور و بدون استقراض از سیستم بانکی تهیه و تنظیم شد. مبنای تهیه بودجه سال ۱۳۸۷، سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، قانون و اسناد بخشی و فرابخشی برنامه چهارم توسعه و سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بود. برخی از ارکان اساسی تهیه بودجه سال ۱۳۸۷ که در بخشنامه بودجه مورد تاکید قرار گرفت عبارتند از:

- ممنوعیت هرگونه سرمایه‌گذاری برای شروع فعالیت جدید خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ قانون اساسی
- واگذاری حداقل بیست درصد از فعالیت‌های خارج از صدر اصل ۴۴ در سال ۱۳۸۷ به بخش‌های غیردولتی
- واگذاری بخشی از سهام بنگاه‌های فعال در رشته‌های مندرج در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی
- ارائه اطلاعات کافی پشتیبانی‌کننده محتوای سند بودجه و تمرکز تبصره‌های بودجه به آن دسته از احکامی که تسهیل‌کننده اجرای بودجه هستند
- تاکید بیشتر بر برنامه‌ها، اهداف و شاخص‌های کمی به عنوان مبنای بودجه پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی و در نتیجه، تسهیل دستیابی به هدف‌های پیش‌بینی شده در اسناد بخشی و فرابخشی برنامه چهارم توسعه و در راستای سند چشم‌انداز بیست‌ساله

- افزایش اختیارات دستگاه‌های اجرایی در راستای تسریع در اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد
- واگذاری تخصیص اعتبارات فعالیت‌ها و طرح‌ها به دستگاه‌های اجرایی.

۱۱-۲- کلیات اجرای بودجه

در قانون بودجه سال ۱۳۸۷، قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی ۵۵ دلار فرض شد. قیمت مذکور در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ به ترتیب ۴۰ و ۴۵ دلار بود. در این سال نیز مازاد وجوه ارزی حاصل از صدور نفت خام مطابق با ساز و کار پیش‌بینی شده در ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه به «حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت» واریز شد تا برای مقابله با نوسانات احتمالی ناشی از کاهش درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت خام و جلوگیری از آثار انبساطی وجوه مذکور بر بودجه دولت به کار گرفته شود.

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۷ و اصلاحیه‌های آن، درآمدهای مصوب شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) و پرداخت‌های هزینه‌ای مصوب (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب معادل ۳۳۸۷۵۳/۱ و ۶۷۰۶۹۶ میلیارد ریال بود. در نتیجه تراز عملیاتی مصوب با ۳۳۱۹۴۲/۹ میلیارد ریال کسری مواجه بود. همچنین، دریافتی‌ها و پرداختی‌های مصوب از محل واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بدون دریافت‌ها و پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب ۳۰۱۹۶۰/۶ و

مواجه شد. مقرر گردید کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی که بخش عمده آن از محل برداشت از حساب ذخیره ارزی بود، تامین مالی گردد.

۲۲۳۵۰۳/۸ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای مصوب (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب) با ۲۵۳۴۸۶/۱ میلیارد ریال کسری

کادر شماره ۳- قوانین مربوط به اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور

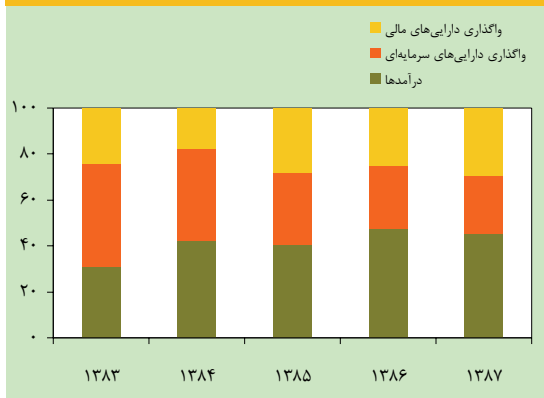
الف- قانون متمم قانون بودجه سال ۱۳۸۷ (مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۲)

طبق ماده واحده «قانون متمم قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور جهت تامین اعتبار مورد نیاز واردات کالاهای اساسی و ضروری و جبران خسارت ناشی از خشکسالی و سرمازدگی» به دولت اجازه داده شد علاوه بر ارقام بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، معادل ارزی مبلغ ۴۵ هزار میلیارد ریال از محل حساب ذخیره ارزی برداشت کند و جهت تامین اعتبار مورد نیاز واردات کالاهای اساسی و ضروری (مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال) و جبران خسارت ناشی از خشکسالی و سرمازدگی (مبلغ ۲۵ هزار میلیارد ریال) هزینه کند.

ب- قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۷ (مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۳۰)

طبق ماده واحده قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۷، به منظور تامین کسری اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های ملی و استانی به دولت اجازه داده شد مشروط به عدم افزایش سقف بودجه عمومی دولت (قانون بودجه سال ۱۳۸۷ و متمم آن) تا سقف مبلغ ۵۹/۶ هزار میلیارد ریال اعتبارات هزینه‌ای را افزایش دهد. حداقل مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال از این افزایش از محل صرفه‌جویی و کاهش اعتبارات هزینه‌ای، حداقل تا مبلغ ۱۲ هزار میلیارد ریال از محل کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های مالی و مابقی تا ۳۷/۶ هزار میلیارد ریال از محل کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تامین می‌گردد. همچنین طبق بند (د) قانون مذکور، حکم قانون «اصلاح جداول ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه و قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور برای تامین کسری اعتبار گازرسانی به روستاها» (پرداخت مبلغ ۹۵۰۰ میلیارد ریال بابت تامین کسری اعتبار گازرسانی به روستاها از محل حساب ذخیره ارزی)، برای سال مالی ۱۳۸۷ تنفیذ گردید.

نمودار ۱۱-۱- ترکیب منابع بودجه عمومی دولت (درصد)

ترکیب منابع بودجه مصوب دولت در سال ۱۳۸۷ (به استثنای درآمدهای اختصاصی) شامل ۳۶/۹ درصد از محل درآمدها، ۳۲/۹ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۳۰/۲ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی بود. ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت نیز در این سال (به استثنای هزینه‌های اختصاصی) شامل ۷۳/۱ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۲۴/۳ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲/۶ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی بود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

درصد از کل منابع و پرداخت‌های هزینه‌ای ۶۸/۹ درصد، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۸/۱ درصد و تملک دارایی‌های مالی حدود ۳/۰ درصد از کل مصارف را به خود اختصاص دادند.

بدون احتساب رقم شفاف‌سازی حامل‌های انرژی، منابع و مصارف مصوب بودجه سال ۱۳۸۷ مبلغ ۷۹۵۹۸۵/۳ میلیارد ریال بود. درآمدها ۴۲/۶ درصد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۲/۶ درصد و واگذاری دارایی‌های مالی ۳۴/۸

کادر شماره ۴- شفاف‌سازی حامل‌های انرژی

طبق جزء (ه) بند ۷ قانون بودجه سال ۱۳۸۷، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف شد معادل مبلغ بستانکاری وزارت نفت را با اعلام وزارت امور اقتصادی و دارایی از موجودی حساب ذخیره ارزی واريز و تا سقف مبلغ ۱۲۲ هزار میلیارد ریال به عنوان مابه‌التفاوت یارانه به وزارت نفت پرداخت کند.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۷، مبلغ مذکور در سمت منابع تحت عنوان «واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای- منابع حاصل از شفاف‌سازی حامل‌های انرژی» و در سمت مصارف تحت عنوان «پرداخت‌های هزینه‌ای- یارانه شفاف‌سازی حامل‌های انرژی» در نظر گرفته شد.

۱۲/۰ درصد مزاد تحقق داشت. عملکرد مذکور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل حدود ۲۷/۲ درصد افزایش دارد. از مجموع درآمدهای مذکور، ۲۳۹۷۴۱/۴ میلیارد ریال (۶۳/۲ درصد) از محل درآمدهای مالیاتی و ۱۳۹۵۹۷ میلیارد ریال (۳۶/۸ درصد) از محل سایر درآمدهای دولت حاصل گردید. نسبت‌های مزبور در سال ۱۳۸۶ به ترتیب ۶۴/۳ و ۳۵/۷ درصد بود. در این سال مانند سال گذشته مالیات عملکرد نفت به میزان ۵/۰ درصد ارزش نفت خام تولیدی بود، ولی سود علی‌الحساب سهم دولت از ۴/۵ درصد ارزش نفت خام تولیدی کشور در سال ۱۳۸۶ به ۸/۰ درصد ارزش نفت خام تولیدی در سال ۱۳۸۷ افزایش یافت. این ارقام به ترتیب در ردیف درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها طبقه‌بندی شد.

ارقام عملکرد بودجه عمومی دولت در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) به ترتیب ۴۵/۱ درصد از محل درآمدها، ۲۵/۷ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲۹/۲ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. ترکیب مصارف بودجه نیز (به استثنای هزینه‌های اختصاصی) معادل ۶۹/۲ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۲۶/۵ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۴/۳ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی تحقق یافت.

در سال ۱۳۸۷، درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها (به استثنای درآمدهای اختصاصی) به ۳۷۹۳۳۸/۴ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مصوب،

جدول ۱۱-۱- منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدها و هزینه‌های اختصاصی) (میلیارد ریال - درصد)

مصرف	مصوب (۱)		درصد		عملکرد		درصد		سهم از کل
	۱۳۸۷	▲۱۳۸۶	تغییر	تغییر	۱۳۸۷	▲۱۳۸۶	تغییر	تغییر	
منابع									
درآمدها	۹۱۷۹۸۵/۳	۶۳۹۴۵۱/۷	۴۳/۶	۱۰۰/۰	۶۲۹۶۰۹/۰	۶۲۹۶۰۹/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۳۸۷۵۳/۱	۲۷۷۵۰۸/۴	۲۲/۱	۳۶/۹	۲۹۸۲۰۳/۱	۲۹۸۲۰۳/۱	۳۶/۹	۴۳/۴	۴۵/۱
واگذاری دارایی‌های مالی	۳۰۱۹۶۰/۶	۱۷۵۷۲۵/۱	۷۱/۸	۲۷/۵	۱۷۴۷۹۱/۸	۱۷۴۷۹۱/۸	۳۲/۹	۲۷/۵	۲۵/۷
	۲۷۷۲۷۱/۵	۱۸۶۲۱۸/۲	۴۸/۹	۲۹/۱	۱۵۶۶۱۴/۰	۱۵۶۶۱۴/۰	۳۰/۲	۲۹/۱	۲۹/۲
مصارف									
پرداخت‌های هزینه‌ای	۹۱۷۹۸۵/۳	۶۳۹۴۵۱/۷	۴۳/۶	۱۰۰/۰	۶۲۹۶۰۹/۰	۶۲۹۶۰۹/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۷۰۶۹۶/۰	۴۲۵۱۹۹/۷	۵۷/۷	۶۶/۵	۴۲۱۲۸۴/۷	۴۲۱۲۸۴/۷	۷۳/۱	۶۶/۵	۶۹/۲
تملك دارایی‌های مالی	۲۲۳۵۰۳/۸	۱۵۸۶۳۷/۸	۴۰/۹	۲۴/۸	۱۴۷۷۵۱/۹	۱۴۷۷۵۱/۹	۲۴/۳	۲۴/۸	۲۶/۵
	۲۳۷۸۵/۵	۵۵۶۱۴/۱	-۵۷/۲	۸/۷	۶۰۵۷۲/۴	۶۰۵۷۲/۴	۲/۶	۸/۷	۴/۳

۱- ارقام مصوب با توجه به متمم‌ها و اصلاحیه‌های بودجه تغییر یافته‌اند.

فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

نفی و منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیرمنقول ۲۱۶۶۳۶/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب ۷۱/۷ درصد تحقق و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۳/۹ درصد رشد داشت. در این سال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) ۲۲۳۰۱۸/۷ میلیارد ریال^(۲) بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۵۰/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب از ۹۹/۸ درصد تحقق برخوردار شد. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۷ معادل ۶۳۸۲ میلیارد ریال کسری داشت.

پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) در سال ۱۳۸۷ به ۵۸۲۷۲۳/۴ میلیارد ریال^(۱) رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۳۸/۳ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب، از ۸۶/۹ درصد تحقق برخوردار بود. بدین ترتیب، براساس عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۸۷، تراز عملیاتی بودجه دولت ۲۰۳۳۸۵/۱ میلیارد ریال کسری داشت.

در سال ۱۳۸۷، دریافتی‌های دولت از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شامل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های

جدول ۱۱-۲- وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی)

تغییر (درصد)		سال		
۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷	▲ ۱۳۸۶	۱۳۸۵
درآمدها				
۲۷/۲	۲۹/۰	۳۷۹۳۳۸/۴	۲۹۸۲۰۳/۱	۲۳۱۱۳۰/۸
درآمدهای مالیاتی				
۲۵/۰	۲۶/۵	۲۳۹۷۴۱/۴	۱۹۱۸۱۵/۳	۱۵۱۶۲۰/۹
سایر درآمدها				
۳۱/۲	۳۳/۸	۱۳۹۵۹۷/۰	۱۰۶۳۸۷/۸	۷۹۵۰۹/۹
پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)				
۳۸/۳	۱/۳	۵۸۲۷۲۳/۴	۴۲۱۲۸۴/۷	۴۱۵۷۸۸/۱
تراز عملیاتی				
۶۵/۲	-۳۳/۳	-۲۰۳۳۸۵/۱	-۱۲۳۰۸۱/۶	-۱۸۴۶۵۷/۳
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای				
۲۳/۹	-۴/۴	۲۱۶۶۳۶/۷	۱۷۴۷۹۱/۸	۱۸۲۷۹۷/۲
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)				
۵۰/۹	۱/۵	۲۲۳۰۱۸/۷	۱۴۷۷۵۱/۹	۱۴۵۵۷۱/۰
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای				
-۱۲۳/۶	-۲۷/۴	-۶۳۸۲/۰	۲۷۰۴۰/۰	۳۷۲۲۶/۲
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای				
۱۱۸/۴	-۳۴/۹	-۲۰۹۷۶۷/۰	-۹۶۰۴۱/۷	-۱۴۷۴۳۱/۲

نسبت به تولید ناخالص داخلی

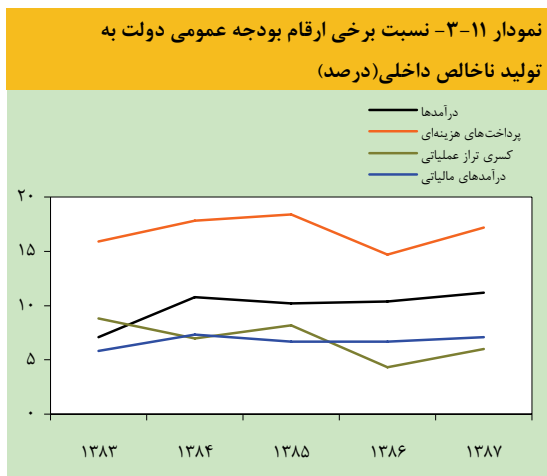
تغییر (واحد درصد)		درصد		
درآمدها				
۰/۸	۰/۲	۱۱/۲	۱۰/۴	۱۰/۲
درآمدهای مالیاتی				
۰/۴	۰/۰	۷/۱	۶/۷	۶/۷
سایر درآمدها				
۰/۴	۰/۲	۴/۱	۳/۷	۳/۵
پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)				
۲/۵	-۳/۷	۱۷/۲	۱۴/۷	۱۸/۴
تراز عملیاتی				
-۱/۷	۳/۹	-۶/۰	-۴/۳	-۸/۲
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای				
۰/۳	-۲/۰	۶/۴	۶/۱	۸/۱
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)				
۱/۴	-۱/۳	۶/۶	۵/۲	۶/۴
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای				
-۱/۱	-۰/۷	-۰/۲	۰/۹	۱/۶
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای				
-۲/۹	۳/۲	-۶/۲	-۳/۴	-۶/۵

۱- طبق مصوبه شماره ۴۲۲۲۲/۲۴۴۰۴۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۶ هیات وزیران، مبلغ ۷۰۰ میلیارد ریال از سرجمع اعتبار موضوع بند ۴ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ برای تامین هزینه‌های تهیه سبد کالای ماه مبارک رمضان برای خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی و سازمان بهزیستی کشور اختصاص یافت که در بخش پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) طبقه‌بندی گردید.

۲- طبق مصوبه شماره ۳۹۷۷۳/۵۷۸۴۹ مورخ ۱۳۸۷/۴/۱۸ هیات وزیران، معادل ارزی مبلغ ۹۵۰۰ میلیارد ریال از محل منابع حساب ذخیره ارزی برای انجام هزینه‌های گازرسانی روستایی اختصاص یافت که در بخش پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طبقه‌بندی گردید.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

ارقام مصوب بودجه به ترتیب ۱۲/۳ و ۶/۳ درصد مزاد تحقق نشان می‌دهد. سهم مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم از کل درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۳۸۶ به ترتیب ۶۵/۹ و ۳۴/۱ درصد بود.

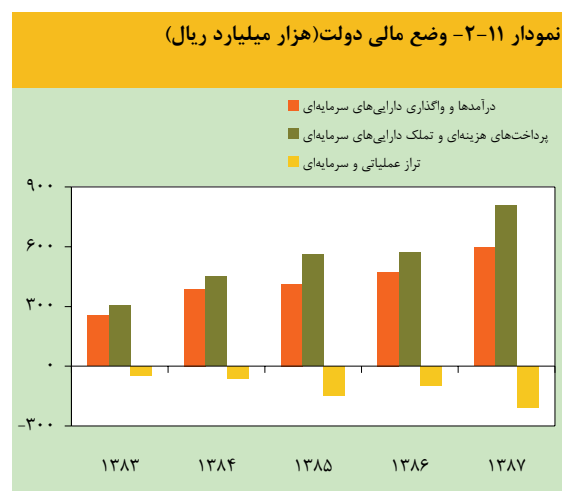

در سال ۱۳۸۷، با توجه به سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون برنامه چهارم توسعه در جهت نیل به اهدافی نظیر افزایش درآمدهای مالیاتی، کاهش هزینه‌های وصول مالیات، مکانیزاسیون نظام مالیاتی، ارتقای بهره‌وری و ارتقای سلامت نظام اداری اقداماتی توسط سازمان امور مالیاتی صورت گرفت. اجرای طرح جامع اطلاعات مالیاتی، پیاده‌سازی مالیات بر ارزش افزوده، ساماندهی امور فن‌آوری اطلاعات در قالب مرکز IT، تقویت اعتماد مودیان مالیاتی و توسعه فرهنگ مالیاتی از جمله اقدامات صورت گرفته در راستای اهداف یاد شده بود.

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیات‌های مستقیم، وصولی مالیات اشخاص حقوقی (شامل اشخاص حقوقی دولتی^(۱) و غیردولتی) معادل ۱۲۷۷۹۴/۲ میلیارد ریال بود که در

۱- طبق بند ۱۰ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، کلیه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها که در بودجه سال ۱۳۸۷ آنها سود ویژه پیش‌بینی شده است مکلفند در هر ماه معادل یک دوازدهم مالیات پیش‌بینی شده سال ۱۳۸۷ خود را (شامل مالیات عملکرد نفت) بابت مالیات عملکرد سال ۱۳۸۷ به صورت علی‌الحساب به سازمان امور مالیاتی پرداخت نمایند تا به حساب درآمد عمومی منظور شود.

با توجه به عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای و واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۷ با ۲۰۹۷۶۷ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که کسری مذکور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۱۸/۴ درصد افزایش داشت. رقم مزبور در مقایسه با مصوب بودجه حدود ۱۷/۲ درصد کمتر تحقق یافت. در سال مورد بررسی، واگذاری دارایی‌های مالی معادل ۲۴۶۲۲۷/۴ میلیارد ریال و تملک دارایی‌های مالی معادل ۳۶۴۶۰/۴ میلیارد ریال بود و در نتیجه، خالص واگذاری دارایی‌های مالی با ۲۰۹۷۶۷/۰ میلیارد ریال مزاد مواجه شد و کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای از این محل تامین مالی گردید.

۱۱-۳- درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای

۱۱-۳-۱- درآمدهای مالیاتی

در سال ۱۳۸۷، درآمدهای مالیاتی دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم مبلغ ۲۳۹۷۴۱/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۵/۰ درصد افزایش داشت. رقم مزبور در مقایسه با رقم مصوب بودجه از مزاد تحقق معادل ۱۰/۴ درصد برخوردار بود. از مجموع درآمدهای مالیاتی، ۱۶۷۱۵۲/۵ میلیارد ریال (۶۹/۷ درصد) از محل مالیات‌های مستقیم و ۷۲۵۸۸/۹ میلیارد ریال (۳۰/۳ درصد) از محل مالیات‌های غیرمستقیم وصول گردید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۳۲/۳ و ۱۰/۹ درصد افزایش و در مقایسه با

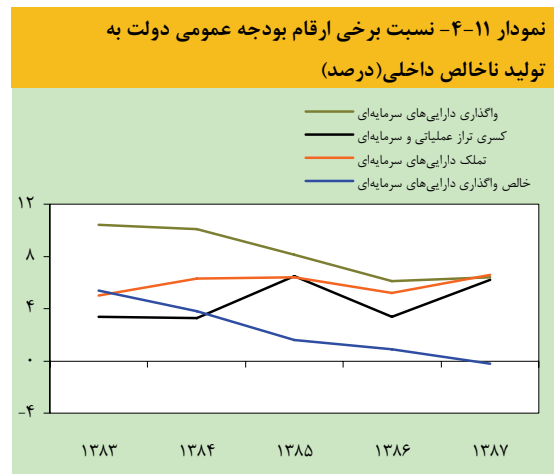
با رقم مصوب ۹۹/۱ درصد تحقق داشت. همچنین در سال مورد بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقالات سرقفلی، حق تمیر و اوراق بهادار و متفرقه ۷۷۷۰/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل ۰/۱ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۰/۸ درصد مازاد تحقق داشت. علت عمده مازاد تحقق این ردیف مالیاتی، مازاد تحقق ردیف‌های نقل و انتقال سهام به مبلغ ۴۸۸/۶ میلیارد ریال، نقل و انتقالات سرقفلی به مبلغ ۳۰۵/۸ میلیارد ریال و مالیات بر ارث به مبلغ ۱۸۳/۶ میلیارد ریال بود.

در میان اجزای مالیات‌های غیرمستقیم، وصولی مالیات بر واردات مبلغ ۵۶۶۸۹/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۶/۱ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۵/۹ درصد مازاد تحقق داشت. افزایش ۱۵/۷ درصدی ارزش دلاری واردات نسبت به سال ۱۳۸۶ (واردات گمرکی) و تغییر نرخ ارز مرجع از ۹۲۸۵ ریال به ازای هر دلار در سال ۱۳۸۶ به ۹۵۷۴ ریال در سال ۱۳۸۷ از جمله علل افزایش مالیات بر واردات به شمار می‌آیند.

مالیات بر کالاها و خدمات نیز در سال ۱۳۸۷ معادل ۱۵۸۹۹/۸ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴/۶ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۸/۰ درصد مازاد تحقق داشت. تحقق مبلغ ۲۴۴۸/۸ میلیارد ریال «مالیات بر ارزش افزوده» (علی‌رغم عدم وجود رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۸۷)^(۳) دلیل اصلی مازاد تحقق یاد شده بود.

در میان اجزای مالیات بر کالاها و خدمات، مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی نسبت به سال قبل حدود ۲۸/۰ درصد کاهش یافت که با توجه به تثبیت قیمت حامل‌های انرژی کاهش میزان مالیات دریافتی از محل فروش این حامل‌ها عمدتاً ناشی از کاهش مصرف فرآورده‌ها بود. در سال مورد بررسی، نرخ مالیات و عوارض مصرف حامل‌های مذکور در مقایسه با سال قبل تغییری نداشت.

مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳۸/۰ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۱۶/۹ درصد مازاد تحقق داشت. علت عمده رشد ردیف مزبور، درصد رشد بالای مالیات اشخاص حقوقی دولتی بود^(۱). رشد بالای این جزء مالیاتی نسبت به سال قبل به میزان ۴۵/۱ درصد، ناشی از افزایش ۹۴/۳ درصدی مالیات معوقه اشخاص حقوقی دولتی نسبت به سال قبل بود. در این سال «مالیات عملکرد نفت»^(۲) نسبت به سال گذشته به میزان ۲۵/۵ درصد افزایش یافت. در سال ۱۳۸۷، مالیات اشخاص حقوقی دولتی (شامل مالیات عملکرد نفت) به میزان ۲۵/۷ درصد مازاد تحقق و مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی به میزان ۲/۵ درصد عدم تحقق داشت.

وصولی مالیات بر درآمد در سال ۱۳۸۷ معادل ۳۱۵۸۷/۷ میلیارد ریال شامل مالیات حقوق (۶۲/۰ درصد)، مشاغل (۳۴/۴ درصد)، مستغلات و متفرقه (۳/۶ درصد) بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۱/۷ درصد افزایش و در مقایسه

۱- طبق بند ۱۲ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، کلیه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و شرکت‌های بیمه دولتی به استثنای سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تامین اجتماعی و نیروهای مسلح مکلفند در سال ۱۳۸۷ علاوه بر پرداخت مالیات بر درآمد عملکرد سال ۱۳۸۶ حداقل ۴۰ درصد سود ابرازی (سود ویژه) سال ۱۳۸۶ خود را به حساب درآمد عمومی واریز نمایند.

۲- طبق جزء (الف) بند ۷ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف شد معادل ۵ درصد از ارزش نفت خام تولیدی را تحت عنوان «مالیات عملکرد سال ۱۳۸۷» به حساب بستانکار دولت (خزانه‌داری کل کشور) منظور و به شرح مقررات بند مذکور با دولت (خزانه‌داری کل کشور) تسویه حساب نماید.

۳- قانون مالیات بر ارزش افزوده در خرداد سال ۱۳۸۷ به تایید نهایی شورای نگهبان رسید و در تیر ماه همان سال برای اجرا به وزارت امور اقتصادی و دارایی ابلاغ گردید.

جدول ۱۱-۳- قیمت، عوارض و مالیات قانونی چهار فرآورده اصلی نفتی در سال ۱۳۸۷ (۱)

مبلغ مالیات و عوارض (لیتر/ریال)	نرخ مالیات و عوارض (به موجب قانون تجمیع)	قیمت (لیتر/ریال)	
۲۳۰/۸	۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد عوارض	۱۰۰۰	بنزین
۳۲۳/۰۸	۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد عوارض	۱۴۰۰	بنزین
۹۲۳/۰۸	۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد عوارض	۴۰۰۰	بنزین
۱۲۴۶/۱۵	۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد عوارض	۵۴۰۰	بنزین
۱۵/۰	۱۰ درصد عوارض	۱۶۵	نفت گاز
۱۵/۰	۱۰ درصد عوارض	۱۶۵	نفت سفید
۴/۵	۵ درصد عوارض	۹۴/۵	نفت کوره

۱- طبق تصویب‌نامه شماره ۷۵۵۷۸/ت/۳۹۴۴۲ک مورخ ۱۳۸۷/۵/۱۴ هیات وزیران و ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده

کادر شماره ۵- مالیات بر ارزش افزوده

مالیات بر ارزش افزوده نوعی مالیات چند مرحله‌ای است که در مراحل مختلف واردات، تولید و توزیع براساس درصدی از ارزش افزوده کالاهای فروخته شده یا خدمات ارائه شده در هر مرحله اخذ می‌گردد. ولی مالیات پرداختی در هر مرحله از زنجیره واردات، تولید و توزیع به عنصر مرحله بعدی زنجیره انتقال می‌یابد تا نهایتاً توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت گردد.

لایحه مالیات بر ارزش افزوده در بهمن ۱۳۸۶ با مدت اجرای آزمایشی ۵ سال به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از رفع ایرادات شورای نگهبان در دوم خرداد ۱۳۸۷ به تایید نهایی شورای نگهبان رسید و به عنوان قانون ابلاغ گردید.

تشویق صادرات و حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید، افزایش درآمدهای مالیاتی (مستقیم و غیرمستقیم) و نسبت آن از کل درآمدهای جاری دولت، حذف مالیات‌ها و عوارض موضوع قانون موسوم به تجمیع عوارض و اعمال نرخ صفر برای حمایت از صادرات از جمله اهداف اجرای قانون مذکور به شمار می‌آیند.

طبق ماده ۱۶ قانون مذکور، نرخ مالیات بر ارزش افزوده برای انواع سیگار و محصولات دخانی ۱۲/۰ درصد، انواع بنزین و سوخت هواپیما ۲۰/۰ درصد و سایر کالاها ۱/۵ درصد می‌باشد.

انواع محصولات کشاورزی فرآوری نشده، دام و طیور زنده، انواع کود و سم، بذر و نهال، آرد خبازی، نان، گوشت، قند و شکر، برنج، حبوبات، شیر، پنیر، روغن نباتی، کتاب و مطبوعات، انواع دارو، فرش دستباف، اموال غیرمنقول و انواع خدمات پژوهشی و آموزشی از جمله موارد معافیت در قانون مذکور می‌باشند.

سهم درآمدهای مالیاتی در تامین هزینه‌های جاری در سال ۱۳۸۴ معادل ۴۰/۷ درصد بود که در سال ۱۳۸۵ به ۳۶/۵ درصد، در سال ۱۳۸۶ به ۴۵/۵ درصد و در سال ۱۳۸۷ به ۴۱/۱ درصد رسید. سهم درآمدهای مالیاتی از کل درآمدها از

با توجه به عملکرد درآمدهای مالیاتی طی چهار سال گذشته، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی از ۷/۳ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۶/۷ درصد در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ کاهش و به ۷/۱ درصد در سال ۱۳۸۷ افزایش یافت.

۶۷/۲ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۶۵/۶ درصد در سال ۱۳۸۵، ۶۴/۳ درصد در سال ۱۳۸۶ و ۶۳/۲ درصد در سال ۱۳۸۷ رسید. بنابراین، سهم درآمدهای مالیاتی از کل درآمدهای بودجه عمومی دولت طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷ کاهش یافت.

۱۱-۳-۲- سایر درآمدها

در سال ۱۳۸۷، سایر درآمدهای دولت شامل درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه حدود ۱۳۹۵۹۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳۱/۲ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۱۴/۸ درصد مزاد تحقق داشت. مزاد تحقق درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به دلیل مزاد تحقق ۲۰/۵ درصدی (۱۸۶۸۸/۹ میلیارد ریال) سود سهام شرکت‌های دولتی، دلیل اصلی مزاد تحقق سایر درآمدهای دولت در سال مورد بررسی بود.

در سال ۱۳۸۷، تمامی اجزای سایر درآمدهای دولت، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا و درآمدهای متفرقه در مقایسه با سال قبل افزایش داشتند. در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به ۱۱۵۸۴۶/۱ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل ۳۴/۵ درصد افزایش داشت و در مقایسه با رقم مصوب از ۱۸/۸ درصد مزاد تحقق برخوردار بود. مزاد تحقق یاد شده عمدتاً ناشی از مزاد تحقق سود سهام شرکت‌های دولتی به دلیل

عملکرد ۲۷۱۳۷/۳ میلیارد ریالی دو ردیف «سود سهام شرکت‌های دولتی سال گذشته» و «سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی» (علی‌رغم عدم وجود رقم مصوب در قانون

بودجه ۱۳۸۷) و مزاد عملکرد ۱۱۷۴/۳ میلیارد ریالی ردیف «سود سهام سایر شرکت‌های دولتی» نسبت به رقم مصوب سال بود. در سال ۱۳۸۷، سود سهام شرکت‌های دولتی نسبت به سال قبل ۳۱/۵ درصد افزایش یافت. در این سال «سود علی‌الحساب سهم دولت از ارزش نفت خام تولیدی^(۱)» نسبت به سال قبل ۱۲۳/۲ درصد افزایش یافت که عمدتاً ناشی از افزایش سهم آن از ۴/۵ درصد ارزش نفت خام تولیدی در سال ۱۳۸۶ به ۸/۰ درصد در سال ۱۳۸۷ بود. ردیف مذکور نسبت به رقم مصوب ۱۰۰ درصد تحقق داشت.

در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا به ۱۱۳۴۷ میلیارد ریال بالغ گردید که در مقایسه با سال قبل ۹/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۹۶/۶ درصد تحقق داشت. درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات در سال ۱۳۸۷ به ۴۰۸۴/۷ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از ۳/۵ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب از ۸۹/۷ درصد تحقق برخوردار بود. درآمدهای متفرقه نیز به ۸۳۱۹/۲ میلیارد ریال بالغ گردید که نسبت به سال قبل ۳۹/۱ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب بودجه ۷/۵ درصد مزاد تحقق داشت.

در سال مورد بررسی، سهم هریک از ردیف‌های درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه از کل سایر درآمدها به ترتیب ۸۳/۰، ۸/۱، ۲/۹ و ۶/۰ درصد بود.

۱- طبق جزء الف بند ۷ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف شد معادل ۸ درصد از ارزش نفت خام تولیدی را تحت عنوان «سود سهام علی‌الحساب سهم دولت از ارزش نفت خام تولیدی» به حساب بستانکار دولت منظور و به شرح مقررات بند مذکور با دولت (خزانه‌داری کل کشور) تسویه حساب نماید.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

جدول ۱۱-۴- منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهام (درصد)	
	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷
۱۳۸۵	۱۳۸۶ ▲	۱۳۸۷		
۲۳۱۱۳۰/۸	۲۹۸۲۰۳/۱	۳۷۹۳۳۸/۴	۲۹/۰	۲۷/۲
درآمدها				
۱۵۱۶۲۰/۹	۱۹۱۸۱۵/۳	۲۳۹۷۴۱/۴	۲۶/۵	۲۵/۰
درآمدهای مالیاتی				
۷۹۵۰۹/۹	۱۰۶۳۸۷/۸	۱۳۹۵۹۷/۰	۳۳/۸	۳۱/۲
سایر درآمدها				
۱۸۲۷۹۷/۲	۱۷۴۷۹۱/۸	۲۱۶۶۳۶/۷	-۴/۴	۲۳/۹
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای				
۱۶۱۰۶۱/۲	۱۵۶۶۱۴/۰	۲۴۶۲۲۷/۴	-۲/۸	۵۷/۲
واگذاری دارایی‌های مالی				
۵۷۴۹۸۹/۲	۶۲۹۶۰۹/۰	۸۴۲۲۰۲/۵	۹/۵	۳۳/۸
جمع				

داشت. سهم پرداخت‌های هزینه‌ای دولت از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۷ معادل ۷۲/۳ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل (معادل ۷۴ درصد) کاهش یافت.

در سال مورد بررسی، پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی و بدون احتساب رقم یارانه شفاف‌سازی حامل‌های انرژی) معادل ۵۴۳۹۳۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۹/۱ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۹۹/۱ درصد تحقق داشت.

از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال مورد بررسی، ۵۵۸۲۱۸ میلیارد ریال (۹۵/۸ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای- ملی شامل پرداخت‌های ردیف‌های درآمد- هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی، تقویت بنیه دفاعی، یارانه کالاهای اساسی، یارانه شفاف‌سازی حامل‌های انرژی، یارانه بنزین، حقوق و مزایای کارکنان و سایر موارد و ۲۴۵۰۵/۴ میلیارد ریال (۴/۲ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای استانی بود. پرداخت‌های هزینه‌ای ملی و استانی نسبت به ارقام مصوب به ترتیب ۸۶/۴ و ۹۹/۷ درصد تحقق یافت که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۷۰/۷ درصد افزایش و ۷۴/۰ درصد کاهش نشان داد.

وصولی درآمدهای استانی در سال ۱۳۸۷ مبلغ ۹۸۷۶۸/۲ میلیارد ریال (عمدتاً درآمدهای مالیاتی مستقیم) بود. عملکرد مذکور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل حدود ۱۳/۰ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۱۰۸/۸ درصد تحقق داشت. در سال مورد بررسی، در میان عملکرد استان‌های کشور، استان هرمزگان با ۱۶۳/۳ درصد تحقق و استان قزوین با ۹۸/۶ درصد تحقق به ترتیب بیشترین و کمترین میزان تحقق درآمدها را دارا بودند. همچنین، استان هرمزگان با ۶۰/۳ درصد رشد بیشترین و استان گیلان با ۳/۴ درصد، کمترین میزان رشد وصولی درآمدها در سال ۱۳۸۷ در مقایسه با سال قبل را داشتند.

۱۱-۳-۳- پرداخت‌های هزینه‌ای

در سال ۱۳۸۷، پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت^(۱) (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) معادل ۵۸۲۷۲۳/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳۸/۳ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۸۶/۹ درصد تحقق

۱- شامل پرداخت‌های خزانه بابت اعتبارات هزینه‌ای (جاری) دستگاه‌های مرکزی و محلی (استانی)، حقوق و مزایای مستمر کارکنان رسمی و پیمانی دستگاه‌های اجرایی، ردیف‌های متفرقه جداول قانون بودجه و متمم بودجه سال ۱۳۸۷ می‌باشد.

نسبت یارانه پرداختی دولت به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری به ۲/۵ درصد رسید که در مقایسه با نسبت مشابه سال قبل (۱/۹ درصد)، ۰/۶ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

از مجموع یارانه ۸۵۴۳۳/۷ میلیارد ریال پرداختی توسط سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و سایر دستگاه‌های متولی در سال مورد بررسی، ۳۸۳۶۸/۳ میلیارد ریال (۴۴/۹ درصد) بابت یارانه گندم و آرد، ۱۱۶۶۵ میلیارد ریال (۱۳/۷ درصد) بابت یارانه کود شیمیایی و ۷۷۴۷ میلیارد ریال (۹/۱ درصد) بابت یارانه برنج، روغن و قند و شکر اختصاص یافت.

در سال مورد بررسی، در مجموع مبلغ ۱۰۰۷۵۱/۷ میلیارد ریال (حدود ۱۷/۳ درصد از کل پرداخت‌های هزینه‌ای) بابت حقوق و مزایای کارکنان (موضوع جزء ۱۶ ردیف ۵۵۰۰۰۰) پرداخت شد. در این سال در راستای اجرای بند ۲۴ ماده واحده قانون بودجه و ماده ۱۵۰ قانون برنامه چهارم^(۱)، ضریب حقوق کارکنان دولت از ۴۵۴ در سال ۱۳۸۶ به ۴۹۰ در سال ۱۳۸۷ افزایش یافت.

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، مجموع یارانه پرداختی دولت در سال ۱۳۸۷ با ۵۶/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۸۵۴۳۳/۷ میلیارد ریال بالغ گردید. در سال مذکور،

کادر شماره ۶- بند ۲۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۷

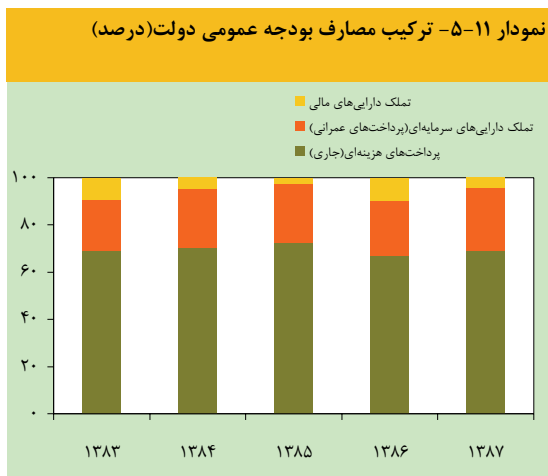
مطابق بند ۲۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۷، دولت موظف شد افزایش سنواتی کلیه شاغلان و بازنشستگان کشوری و لشگری مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری را براساس مقررات قانون مذکور اجرا نماید.

طبق ماده ۷ تصویب‌نامه شماره ۳۵۰۹۵/ت/۳۹۹۱۶-هـ مورخ ۱۳۸۷/۳/۷ هیات وزیران، ضریب حقوق شاغلان از ابتدای سال ۱۳۸۷ به میزان ۴۹۰ تعیین گردید.

داد. رقم مذکور ۳۸/۷ درصد کمتر از رقم پیش‌بینی شده در بودجه مصوب بود.

۱۱-۳-۴- تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۷، عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای (بدون احتساب درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب معادل ۳۷۹۳۳۸/۴ و ۵۸۲۷۲۳/۴ میلیارد ریال بود. به این ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی با ۲۰۳۳۸۵/۱ میلیارد ریال کسری نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال قبل ۶۵/۲ درصد افزایش نشان

۱- طبق ماده ۱۵۰ قانون برنامه چهارم، دولت موظف گردید حقوق کلیه کارکنان و بازنشستگان دولت را طی برنامه چهارم و در ابتدای هر سال برای تمامی رشته‌های شغلی، متناسب با نرخ تورم افزایش دهد.

کادر شماره ۷- تصویب‌نامه هیات وزیران در مورد واریز درآمد حاصل از صادرات نفت خام به خزانه

مطابق تصویب‌نامه شماره ۴۴۹/ت/۲۴۶۹۸۶ هـ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۸ هیات وزیران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف شد در سال ۱۳۸۷ بر مبنای مبلغ مندرج در جدول شماره ۸ قانون برنامه چهارم توسعه، معادل مبلغ ۱۵۷۹۲ میلیون دلار از درآمد حاصل از صادرات نفت خام را به نرخ روز تبدیل و معادل ریالی آن را به حساب درآمد عمومی کشور (موضوع ردیف ۲۱۰۱۰۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۷) واریز نماید.

۱۱-۴- واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

در سال ۱۳۸۷، مبلغ ۲۱۶۶۳۶/۷ میلیارد ریال از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به خزانه واریز گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۳/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۲۸/۳ درصد عدم تحقق داشت. از کل رقم مذکور، معادل ۹۹/۵ درصد (۲۱۵۶۵۰/۳ میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های آن و معادل ۰/۵ درصد (۹۸۶/۵ میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیرمنقول بود. از کل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی، معادل ۱۴۶۸۶۵/۶ میلیارد ریال از محل نفت خام، مبلغ ۳۸۷۸۴/۷ میلیارد ریال بابت شفاف‌سازی حامل‌های انرژی (موضوع جزء (ه) بند ۷ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷) و مبلغ ۳۰۰۰۰ میلیارد ریال بابت واردات بنزین و نفت گاز (موضوع جزء (ز) بند ۷ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷) به خزانه واریز گردید. رقم عملکرد منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی در سال ۱۳۸۷ نسبت به رقم مصوب معادل ۲۷/۸ درصد عدم تحقق داشت که با توجه به تحقق ۱۰۰ درصدی فروش نفت خام و واردات بنزین، عدم تحقق یاد شده عمدتاً ناشی از عدم تحقق ۶۸/۲ درصدی رقم شفاف‌سازی حامل‌های انرژی بود.

در سال ۱۳۸۷، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵۰/۹ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب ۹۹/۸ درصد تحقق داشت. رشد پرداخت بابت طرح‌های ملی استانی شده، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی مستقر در مرکز (انتفاعی و غیرانتفاعی) و پرداخت موضوع ماده ۱۰ قانون مقررات مالی دولت نسبت به سال قبل از جمله علل رشد تملک دارایی‌های

کادر شماره ۸- واردات بنزین در سال ۱۳۸۷

مطابق جزء (ز) بند ۷ قانون بودجه سال ۱۳۸۷، به وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط اجازه داده شد در مقابل صادرات نفت خام و معاوضه آن، حداکثر تا معادل ارزی مبلغ ۳۰ هزار میلیارد ریال نسبت به واردات بنزین و نفت گاز مورد نیاز کشور اقدام نماید.

در سال ۱۳۸۷، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بود. طبق متمم بودجه سال ۱۳۸۷، مبلغ ۷۰۰۰ میلیارد ریال بابت جبران خسارت ناشی از خشکسالی و سرمازدگی پرداخت گردید. همچنین طبق بند (د) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، مبلغ ۹۵۰۰ میلیارد ریال بابت تامین کسری اعتبار گازرسانی به روستاهای کشور از محل حساب ذخیره ارزی پرداخت شد. مبلغ ۸۴۹/۶ میلیارد ریال نیز بابت طرح‌های وامی پرداخت گردید که نسبت به مبلغ مصوب

در سال ۱۳۸۷، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵۰/۹ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب ۹۹/۸ درصد تحقق داشت. رشد پرداخت بابت طرح‌های ملی استانی شده، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی مستقر در مرکز (انتفاعی و غیرانتفاعی) و پرداخت موضوع ماده ۱۰ قانون مقررات مالی دولت نسبت به سال قبل از جمله علل رشد تملک دارایی‌های

فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

۲۳/۵ درصد تحقق داشت. از مجموع پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۱۷۶۹۱۵/۵ میلیارد ریال (۷۹/۳ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و ۴۶۱۰۳/۳ میلیارد ریال (۲۰/۷ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی بود. نسبت عملکرد هریک از ردیف‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی به کل رقم تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۶ به ترتیب ۷۶/۷ و ۲۳/۳ درصد بود.

در سال ۱۳۸۷، براساس حکم ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب سال ۱۳۸۰)، مبلغ ۹۷۱۳/۹ میلیارد ریال بابت حوادث غیرمترقبه به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط پرداخت شد. رقم پرداختی در سال ۱۳۸۶ معادل ۶۰۴۷/۴ میلیارد ریال بود.

نسبت پرداختی بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۷ به ۱۰۲/۹ درصد بالغ گردید. این نسبت در سال ۱۳۸۶ معادل ۸۴/۵ درصد بود. در سال ۱۳۸۷، سهم پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مجموع پرداخت‌های دولت به ترتیب حدود ۶۹/۲ و ۲۶/۵ درصد بود. نسبت‌های مزبور در سال ۱۳۸۶ به ترتیب معادل ۶۶/۹ و ۲۳/۵ درصد بود.

در سال ۱۳۸۷، با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که به ترتیب معادل ۲۱۶۶۳۶/۷ و ۲۲۳۰۱۸/۷ میلیارد ریال بود، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با ۶۳۸۲ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۲۷۰۴۰ میلیارد ریال) حدود ۱۲۳/۶ درصد کاهش یافت.

جدول ۱۱-۵- مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		۱۳۸۵	۱۳۸۶ ▲	۱۳۸۷
	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۷			
پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)	۴۱۵۷۸۸/۱	۴۲۱۲۸۴/۷	۵۸۲۷۲۲/۴	۲۲۳۰۱۸/۷	۱۴۷۷۵۱/۹	۶۰۵۷۲/۴	۱۳۶۳۰/۱
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۴۵۵۷۱/۰	۱۴۷۷۵۱/۹	۲۲۳۰۱۸/۷	۲۲۳۰۱۸/۷	۱۴۷۷۵۱/۹	۶۰۵۷۲/۴	۱۳۶۳۰/۱
تملك دارایی‌های مالی	۱۳۶۳۰/۱	۶۰۵۷۲/۴	۲۲۳۰۱۸/۷	۲۲۳۰۱۸/۷	۱۴۷۷۵۱/۹	۶۰۵۷۲/۴	۱۳۶۳۰/۱
جمع	۵۷۴۹۸۹/۲	۶۲۹۶۰۹/۰	۸۴۲۲۰۲/۵	۸۴۲۲۰۲/۵	۶۲۹۶۰۹/۰	۶۲۹۶۰۹/۰	۵۷۴۹۸۹/۲

۱۱-۴-۱- تراز عملیاتی و سرمایه‌ای بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۷، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با ۲۰۹۷۶۷ میلیارد ریال کسری مواجه شد که در مقایسه با رقم کسری سال قبل به میزان ۹۶۰۴۱/۷ میلیارد ریال، حدود ۱۱۸/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۸۲/۸ درصد تحقق داشت. کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی تامین گردید.

در سال ۱۳۸۷، نسبت کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای دولت به تولید ناخالص داخلی معادل ۶/۲ درصد بود که در مقایسه

با نسبت مزبور در سال قبل (۳/۴ درصد) معادل ۲/۹ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

۱۱-۵- واگذاری و تملک دارایی‌های مالی

در سال ۱۳۸۷، واگذاری دارایی‌های مالی شامل استفاده از منابع خارجی و داخلی ۲۴۶۲۲۷/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵۷/۲ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۱۱/۲ درصد عدم تحقق داشت. عدم تحقق مذکور ناشی از عدم تحقق ۱۰۰ درصدی فروش اوراق مشارکت، عدم تحقق ۷۶/۲ درصدی استفاده از منابع خارجی و وصولی از محل واگذاری

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۷

در قانون بودجه سال ۱۳۸۷ مبلغ ۴۶۰۰۰ میلیارد ریال نیز از محل منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی پیش‌بینی شده بود، اما عملکرد آن ۱۰۹۵۹/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۶۶/۷ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۲۳/۸ درصد تحقق نشان می‌دهد.

در این سال علاوه بر واگذاری سهام متعلق به دولت بر مبنای قانون برنامه چهارم توسعه توسط سازمان خصوصی‌سازی، سهام دولتی بر مبنای «آیین‌نامه اجرایی افزایش ثروت خانوارهای ایرانی از طریق گسترش سهم بخش تعاون براساس توزیع سهام عدالت» (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۱۷ و اصلاح شده مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۸) نیز توسط سازمان مزبور واگذار گردید. در این خصوص، فعالیت‌های متنوعی توسط سازمان خصوصی‌سازی به عنوان دبیرخانه ستاد مرکزی توزیع سهام عدالت صورت گرفت که از آن جمله می‌توان به شناسایی مشمولان طرح، آماده‌سازی سهام قابل واگذاری، واگذاری سهام و توزیع سود سهام اشاره نمود.

براساس گزارش سازمان خصوصی‌سازی، در سال ۱۳۸۷ کل رقم واگذاری سهام مبلغ ۲۱۴۹۳۹ میلیارد ریال بود که ۱۴۲۹۳۶ میلیارد ریال (۶۶/۵ درصد) آن به صورت سهام عدالت، ۴۰۷۶۳ میلیارد ریال (۱۹/۰ درصد) به بخش خصوصی و ۳۱۲۴۰ میلیارد ریال (۱۴/۵ درصد) بابت رد دیون دولت واگذار گردید.

در این سال تملک دارایی‌های مالی مبلغ ۳۶۴۶۰/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۳۹/۸ درصد کاهش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۵۳/۳ درصد مازاد تحقق داشت. مبلغ ۱۴۴۲۴/۹ میلیارد ریال از رقم مذکور مربوط به موجودی حساب درآمد عمومی کشور نزد بانک مرکزی در پایان سال ۱۳۸۷ است^(۲). همچنین، مبلغ ۹۷۶۸/۵

شرکت‌های دولتی و عدم تحقق ۶۴/۷ درصدی دریافت اصل وام‌های داخلی دولت بود. در سال مورد بررسی، معادل ۹۹/۷ درصد از مجموع واگذاری دارایی‌های مالی از محل منابع داخلی و تنها ۰/۳ درصد از محل منابع خارجی صورت گرفت. نسبت‌های مذکور در سال قبل به ترتیب ۹۹/۲ و ۰/۸ درصد بود.

در این سال استفاده از منابع داخلی شامل برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل^(۱) و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی، منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی و دریافت اصل وام‌های داخلی دولت افزایش یافت و از ۱۵۵۳۸۱/۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۶ با حدود ۵۷/۹ درصد افزایش به ۲۴۵۳۷۳/۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۷ رسید. استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی به میزان ۲۱۲۱۹۰/۹ میلیارد ریال منبع اصلی تامین مالی داخلی بودجه دولت در سال ۱۳۸۷ بود. از مجموع استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی، ۱۳۰۵۹۸/۱ میلیارد ریال به تامین مالی طرح‌های عمرانی، ۹۷۶۸/۵ میلیارد ریال به بازپرداخت تعهدات ارزی، ۹۹۲۳/۵ میلیارد ریال بابت مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام، ۸۹۳۳/۴ میلیارد ریال بابت اختصاص ۲ درصد درآمد نفت برای مناطق نفت‌خیز و محروم، مبلغ ۴۳۴۶۷/۴ میلیارد ریال در قالب متمم قانون بودجه سال ۱۳۸۷، بابت جبران خسارات ناشی از خشکسالی و سرمازدگی و واردات کالاهای اساسی و ضروری و مبلغ ۹۵۰۰ میلیارد ریال بابت تامین کسری اعتبار گازرسانی به روستاهای کشور اختصاص یافت.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۷، مبلغ ۴۰۰۰ میلیارد ریال فروش اوراق مشارکت در نظر گرفته شده بود که تا پایان سال هیچ عملکردی نداشت.

۲- بدون در نظر گرفتن موجودی حساب درآمد عمومی کشور نزد بانک مرکزی در پایان سال ۱۳۸۷، رقم تملک دارایی‌های مالی در سال ۱۳۸۷ نسبت به رقم مشابه سال قبل حدود ۵۵/۹ درصد کاهش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۹۲/۶ درصد تحقق داشت.

۱- مبلغ ۱۰۵۹۸ میلیارد ریال از رقم برگشتی از پرداخت‌های سال قبل مربوط به موجودی حساب منابع بودجه عمومی دولت در اول سال ۱۳۸۷ (مازاد منابع بر مصارف بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۶) می‌باشد.

فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۳۸۷ مبلغ ۲۰۹۷۶۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۱۸/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۸۲/۸ درصد تحقق داشت. رقم مزبور برای تامین مالی کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده گردید.

میلیارد ریال بابت بازپرداخت تعهدات ارزی و مبلغ ۱۲۲۶۷ میلیارد ریال بابت سایر موارد پرداخت گردید.

۱۱-۵-۱- خالص واگذاری دارایی‌های مالی

با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های مالی به ترتیب به میزان ۲۴۶۲۲۷/۴ و ۳۶۴۶۰/۴ میلیارد ریال، خالص